SMAŽÁK™ SUNDAY

NEDĚLNÍ VYDÁNÍ

Místa, chutě a příběhy, které zůstávají.

Některá místa zmizí. Některé recepty přežijí celé generace. A někdy stačí jeden člověk, aby se na dobrý příběh nezapomnělo.

Pražákův palác, Brno. Millenium187 · CC BY-SA 3.0

V Pražákově paláci v Brně se teď dá položit docela obyčejná otázka. Rád bych na výstavu, ale vstupné je pro mě příliš drahé. Můžu přijít? Od listopadu má galerie pro takový rozhovor konkrétní odpověď. Právě u jejích dveří začíná dnešní vydání.

Od galerie se vydáme na náměstí Svobody, do karlínského dvora a za jedním slovenským sýrem. U každého stolu nás zajímá trochu jiná věc. Kdo sem může přijít? Kdo uvařil? A kdo si ještě pamatuje, proč se to tak dělá?

Křupavou neděli přeje,

Smažák™

Za redakci SMAŽÁK™

Zdroje · Moravská galerie

KULTURA A PAMĚŤ

Místa, kde se potkáváme.

Některá místa nás něco naučí. Jiná nám připomenou, odkud pocházíme. A některá nám jednoduše dají pocit, že někam patříme.

Pamětní deska na Národní třídě. Skot · CC BY-SA 4.0

Bratislavská Krížna ulice, archivní pohled. Wizzard · Public domain

Brno • Lístek, se kterým se otevřou dveře

Moravská galerie 5. listopadu oznámila, že se připojila k Solidární síti spolku Místní místním. Lidem v nouzi nabízí Solidární lístek na vybrané výstavy a programy. Před cestou napište na edukace@moravska-galerie.cz. Edukační tým upřesní, na které akce lístek platí, kam přijít a kdy. Člověk se tak může v klidu rozhodnout už doma.

Jinde v síti se za stejnou myšlenkou skrývá sklenice vody, toaleta, židle nebo předplacené jídlo. Nabídka záleží na konkrétním místě. Na návštěvě galerie je cenné právě to, co na ní bývá úplně běžné. Moci si vybrat obraz, u něhož člověk zůstane stát o chvíli déle.

Bratislava • Jméno na Krížné

V listopadu 1989 vyšli do ulic studenti. V Bratislavě pochodovali už 16. listopadu, den před policejním zásahem proti demonstraci na pražské Národní třídě. Letos na první z těchto dvou dat připadl v Bratislavě program věnovaný Jánu Langošovi, někdejšímu disidentovi, který se zasadil o vznik Ústavu pamäti národa. Festival slobody zařadil na 16. listopad odhalení muralu autorů Lukēro a TomasK na budoucím sídle ústavu, Krížna 42. Kolem obrazu se dá projít i v obyčejné pondělí cestou domů.

Zdroje · Místní místním · Festival slobody

PŘÍBĚH TÝDNE · BRNO

Strom, který začal příběhem o záchraně dítěte.

Bílovický les a brněnské náměstí spojuje víc než cesta jednoho stromu.

Gangloffova cesta v bílovických lesích. Veronika.kasparkova · CC BY-SA 3.0

Vánoční strom na náměstí Svobody v dřívější sezoně. Martin Strachoň · CC BY-SA 4.0

V prosinci 1919 našli v lese u Bílovic nad Svitavou tři přátelé malou holčičku. Spisovatel Rudolf Těsnohlídek, výtvarník František Koudelka a soudní úředník Josef Tesař ji dostali do bezpečí. Bylo jí sedmnáct měsíců a jmenovala se Liduška. V tomhle příběhu stojí za zapamatování i její jméno. Měla svůj další život, který se nevejde do vyprávění o vánočním zvyku.

O pět let později, 13. prosince 1924, se na náměstí Svobody rozsvítil první brněnský Vánoční strom republiky. Pod stromem se vybíralo na pomoc dětem. Kdo přišel za světlem a vůní jehličí, mohl do sbírky něco přidat. Právě tahle možnost něco udělat pro druhé patřila k původnímu smyslu celé slavnosti.

Spolu pro děti • Mapa, kterou nikdo nenakreslí sám

Přeložte papír napůl. Jeden nakreslí místo, kde se lidé ve vaší čtvrti potkávají. Druhý přidá cestu, po které by tam dovedl nového souseda. Pak si papír vyměňte. Co na mapě chybí, když jde s vámi člověk s kočárkem nebo někdo, kdo si potřebuje sednout? Doplňte lavičku, vchod či bezpečný přechod. Až půjdete ven, vezměte mapu s sebou a ověřte ji společně.

Zdroje · Encyklopedie dějin města Brna

SPOLU U STOLU

Jedna bryndza, dvě úplně jiné lžíce.

Na slovenskou bryndzu se dá přijít přes halušky. Zůstat u nich by ale byla škoda.

Bryndzové halušky. Matus Kacmar · CC BY 2.0

Brynzový demikát. Vojtasekd · CC BY 4.0

Bryndza zblízka. Maciarka · CC BY-SA 3.0

V misce halušek se měkké kousky bramborového těsta obalí bryndzou. Na stole bývá i slanina. Zkuste se u prvního sousta soustředit jen na sýr. Je slaný, nakyslý a výrazný natolik, že mu malé halušky dají dost prostoru. U demikátu se pořadí obrátí. Bryndza vstoupí do teplé polévky s bramborami a paprikou a stejnou chuť pak nabíráte lžící. Dvě jídla z příbuzných surovin, přitom se každé jí jinak.

Až budete kupovat bryndzu, podívejte se na jméno výrobce a na druh mléka. Zeptejte se, jestli ji doma dávají spíš do halušek, do pomazánky, nebo právě do polévky. Odpověď je dobrý začátek malého rodinného receptáře. Zapište si ji i se jménem člověka, od kterého ji máte.

Bratislava • Večeře v Mlynici

Na 26. listopadu chystá Michal Kordoš osmou benefiční pop-up večeři. V bratislavské Mlynici s ním budou vařit Peter Bracho, Michal Konrád z Bao Brothers, Patrik Pokrývka a Patrik Andrejčák. Sladkou část zastoupí cukrářka Eva Takančíková a čokolatiér Richard Willmann. Večer propojí kuchaře se slovenskými výrobci jídla a nápojů. Výtěžek prostřednictvím Nadácie pre deti Slovenska pomůže rodinám s jedním rodičem v hmotné nouzi.

Zdroje · Jídlo a radost · Mlynica · PressNews

ČESKO & SLOVENSKO

Hvězdy za hranicemi. První klíče doma.

Slovenskou stopu v českém průvodci najdeme v hotelu u Vltavy i v někdejší pražské tržnici.

Holešovická tržnice, hala 54. JiriMatejicek · CC BY-SA 3.0

Ve výběru MICHELIN pro Česko, zveřejněném 20. listopadu, je 109 restaurací. Třináct má alespoň jednu hvězdu. Papilio ve Vysokém Újezdu obhájilo dvě. První hvězdu získaly pražské Taro, ZLATA PRAHA, Reason a Salabka. V hotelové restauraci ZLATA PRAHA vede kuchyni Maroš Jambor z Trenčína. V Taro vychází Khanh Ta z vietnamských rodinných kořenů. Reason v Masaryčce přidává cenu za otevření roku, Salabka vaří na historické vinici pod vedením Petra Kunce.

Bib Gourmand za dobré vaření za příznivou cenu má 27 podniků. Mezi nováčky patří Skô v Holešovické tržnici. Slovenskou domácí kuchyni tu připomínají bryndza, posúch i povidla. Dalším nováčkem je pražský Šnycl Jana Punčocháře. Řízek tu dostal celou restauraci. A v Brně si do stejné kategorie můžete zapsat Valorii.

Slovensko zatím vlastní restaurační výběr MICHELIN nemá. Jiný pohled nabízí Gault&Millau. V letošním slovenském vydání hodnotil 221 restaurací. Čtyři čepice mají ECK, Irin. a Gašperov mlyn, jehož Jozef Breza získal titul šéfkuchaře roku. Hotelové klíče MICHELIN posuzují pobyt. Po jednom získaly bratislavské LOFT Hotel & Wilson Palace a Marrol’s Boutique Hotel. Až budete vybírat, kam jet, pomůže vědět, zda právě čtete doporučení na večeři, nebo na noc.

Zdroje · MICHELIN Czechia · Gault&Millau · MICHELIN Bratislava

KAM JÍT

Kam dnes půjdeme?

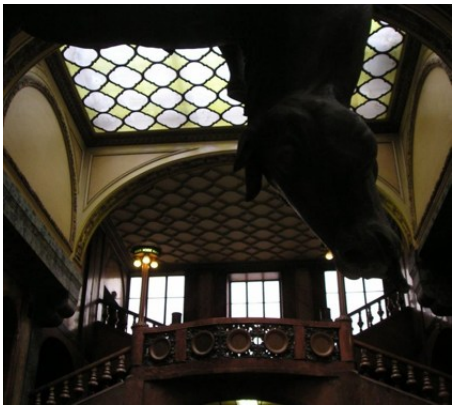
Do kina, do dvora nebo do obchodu, kde se dá pánev konečně potěžkat.

Areál Kasáren Karlín. JiriMatejicek · CC BY-SA 3.0

Kino Art v Brně. Kristyna.malikova · CC BY-SA 4.0

Kino Lucerna, Praha. Txllxt TxllxT · CC BY-SA 4.0

Karlín • Zase i pod střechou

Po zhruba dvou a půl letech omezeného vnitřního provozu jsou v Kasárnách Karlín znovu přístupné kavárna Bazén, klub Garáže a sál Vzadu Nahoře. Obnovení provozu po řešení kolaudačních podmínek bylo oznámeno 7. listopadu. Areál uvádí denně 10–23 h. V neděli 22. listopadu od 15 do 18.30 h se koná Kasárenský swap oblečení s dobrovolným vstupným. Na dvoře vaří Fousáč Truck od úterý do neděle mezi 11.30 a 19 h.

Festival francouzského filmu • Čtěte i řádek o titulcích

Pražský program běží od 19. do 25. listopadu. V brněnském Kině Art končí už v úterý 24. listopadu. Každá projekce má v programu uvedený sál, jazyk a titulky. Pokud jdete s někým, kdo nečte česky, vyberte společně konkrétní film. U potřeby bezbariérového vstupu ověřte i sál přímo u kina.

Holešovice • Hala a pánev

V hale 4 připravuje Zátiší Group novou hospodu BURSA s pečením, otevřeným ohněm, zahradou a místem pro děti. Přesný termín veřejného otevření ještě nemáme potvrzený. Jinam už vyrazit můžete. Česká značka nádobí FABINI otevřela 5. listopadu v Holešovicích první stálou prodejnu. Vzít pánev do ruky je docela jiný způsob výběru než porovnávat průměry na displeji.

Zdroje · Kasárna Karlín · Instagram · Kasárenský swap · Festival · Kino Art · BURSA · FABINI

SPOLU POMÁHÁME

Co se děje po sbírce?

Osm set tun je výsledek za jeden den. Teď přichází práce, která je zvenku méně vidět.

V sobotu 14. listopadu lidé v Česku odevzdali 718 tun potravin a 82 tun drogerie a hygienických potřeb. Do podzimní Sbírky potravin se zapojilo 3 560 prodejen a 6 122 dobrovolníků. Výsledky vyšly 16. listopadu. Tím příběh nákupu nekončí. Zboží putuje do potravinových bank, odkud ho partnerské organizace předávají lidem v nouzi. Někdo přidal do košíku jednu věc. Někdo převzal krabici, zajistil dopravu nebo ví, komu ve své obci pomoc doručit. Online se dá přispět do úterý 24. listopadu.

SMAŽÁK™ DATA • Večeře v pracovním týdnu

Podle průzkumu ResSolution mezi 1 064 respondenty z české online populace ve věku 15 a více let koupí alespoň občas hotové jídlo 76 % dotázaných. Mezi uváděnými důvody bylo málo času na vaření (50 %), úspora času (39 %) a nechuť ten den vařit (37 %). Bylo možné označit více odpovědí. Mezi oblíbené kategorie patří pizza, hotová masová jídla, sendviče, polévky a těstoviny. Co se doma objeví na stole ve středu večer, je také součástí příběhu o tom, jak dnes jíme.

Malý objev na závěr

Google 16. listopadu oznámil rozšíření Ask Maps do Evropy. Až se funkce objeví ve vašich Mapách, zkuste jí položit stejnou otázku jako místnímu člověku. Kde se poblíž kina dá po filmu ještě chvíli posedět? A jestli cestou najdete dobrou odpověď sami, zakreslete ji dětem do mapy.

Smažák™

Za redakci SMAŽÁK™

Zdroje · Sbírka potravin · ResSolution · Zboží&Prodej · Google